

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ
LƏNKƏRAN DÖVLƏT UNİVERSİTETİ**

“Təsdiq edirəm”

Tədrisin təşkili və təlim texnologiyaları
üzrə prorektor v.i.e: _____ dos. Zaur Məmmədov
_____ 2024-ci il.

Fənn sillabusu

İxtisas: – 050504 - “Ekologiya”

Fakültə: “Aqrar və mühəndislik”

Kafedra: “Aqrar elmlər”

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Meşəçilik (Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 31 may 2011-ci il tarixli 923 sayılı əmri ilə qrif verilmişdir 2017-ci ildə yenilənib).

Kodu: İPF-B13

Tədris ili: III (2024-2025)

Semestr: VI.

Tədris yükü: Cəmi: 50 saat. Auditoriyadan kənar 30 saat. Auditoriya saatı 20 (10 saat mühazirə, 10 saat seminar.)

Tədris forması: Qiyabi

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit:

Auditoriya N: 314

Saat: 12:20

II. Müəllim haqqında məlumat: b/m. Tağıyev Niyaz Tarverdi oğlu.

Məsləhət günləri və saati: IV gün 15⁰⁰- 17⁰⁰-dək.

E-mail ünvanı: niyaztagyev@yandex.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küçəsi, 170A

III. Təvsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat:

1. İbrahimov. Z.A. “ Meşə quruluşu ” , “Vektor” nəşrlər evi. Bakı, 2016.

2. İbrahimov Z.A. Meşə əkinləri. Bakı, 2016

3. İbrahimov Z.A. Meşə taksasiyası. Bakı, 2016

4. Axundzadə C. Hüseynov Ə. Meşəçilik və Azərbaycanda təbiətin qorunması. Bakı. Azər nəşr, 1963

Əlavə ədəbiyyat:

2. Анучин Н.П. « Лесоустройство» «Экология». М. 1991.

3. Моисеев Н.А. «Лесоустройство», Лес. пр. М. 1983.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin tədrisi vacib eyil.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Meşəçilik fənninin məqsədi tələbələrə meşə sərvətlərindən tam və səmərəli istifadə etmək üçün onların məhsuldarlığını və faydalı funksiyaları artırmağı və qoruyub saxlamağı öyrətməkdir. Tədrisin vəzifəsi meşələrin bərpası, yetişdirilməsi, qırılması və s. məsələlərin təyin olunması və həyata keçirilməsi ilə bağlı tələbələrə meşələrin təbiətinə xas olan qanunauyğunluqlar barədə bilik verməkdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı normativ sənədlərdə müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə, 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal – tələbə keçilmiş material dərinədən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;
- 9 bal – tələbə keçirilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzusunun mətnini tam açar bilər;
- 8 bal – tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal – tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir;
- 6 bal – tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal – tələbənin cavabında çatışmamazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal – tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal – tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1 – 2 bal – tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal – suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahan zamanı topladığı balın miqdarı 17 – dən az olmamalıdır. əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91 – 100	əla	A
2.	81 – 90	çox yaxşı	B
3.	71 – 80	yaxşı	C
4.	61 – 70	kafi	D
5.	51 – 60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri – kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam – intizam qaydalarını pozduqda onun haqqında əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə 10 saat, seminar 10 saat. Cəmi: 20 saat.

№	Mühazirə mövzuları	Mühazirə	Seminar
1	Mövzu 1:Meşəçilik elminin mahiyyəti, məqsədi və vəzifələri.Meşə istifadə və bərpa olunan orqanizm kimi. Plan: 1. Meşə istifadə və bərpa olunan orqanizm kimi 2. Ağacılıq və meşənin fərqli cəhətləri 3. Meşənin tərfi 4. Meşəşünaslıq elminin mahiyyəti 5. Q.F. Morozovun meşə təlimi barədə	2	
2	Mövzu 2:Meşənin morfologiyası Plan: 1. Meşə elm obyektı kimi 2. Ağacılıq, yeniyetmə, cücərti, boyqovucu cinslər, meşə döşənəyi, canlı torpaqüstü örtük, yaruslar və onların mahiyyəti 3. Ağacılığın mənşəyi, tərkibi, forması, yaşı, baş və üstünlük təşkil edən cinslər, doluluq, sıxlıq, orta diametr, orta hündürlük, oduncaq ehtiyatı, əmtəəlik sinfi, bonitet, meşənin tipi	2	
3	Mövzu 3:Meşənin biologiyası Plan: 1.Meşə biosenozun tərkib hissəsi kimi 2.Meşə fitosenozları, onların quruluşu 3. Biosenozun ərazi strukturu	2	

4	Mövzu 4:Ağac və kol cinslərinin fitosenozun tərkibində qarşılıqlı əlaqəsi və təsiri Plan: 1. Biosenozda orqanizmin əlaqələri 2. Meşədə ağacların diferensasiyası 3. Meşə tipləri 4. Yaş mərhələsi, yaş dövrü, boyatma və inkişaf. O.Kvafta və V.Q.Nesterova görə ağacların təsnifatı	2	
5	Mövzu 5:Ağacların toxumvermə qabiliyyəti və onun dəyişkənliyi.Meşənin coğrafiyası Plan: 1.Meşələr coğrafi və tarixi amil kimi 2.Planetdə meşələrin yayılması və dünya meşələri 3. Ağacların toxumvermə qabiliyyəti və onun dəyişkənliyi 4.Meşə əmələgətirəntez və gec böyüyən cinslər 5.Yekcins və qarışıq meşələr	2	
	Cəmi:	10 saat	

Labaratoriya məşğələləri;

1	Mövzular	Saat
1	Meşə istifadə və bərpa olunan orqanizm kimi.	2
2	Ağaclıq, yeniyetmə, cürcəti, boyqovucu cinslər, meşə döşənəyi, canlı torpaqüstü örtük, yaruslar,onların mahiyyəti və tanışlıq.	2
3	Meşə biosenozun tərkib hissəsi kimi.Meşə fitosenozları, onların quruluşu.Biosenozun ərazi strukturu ilə tanışlıq.	2
4	Ağacların toxumvermə qabiliyyəti və onun dəyişkənliyinin öyrənilməsi.	2
5	Meşə əmələgətirən tez və gec böyüyən cinslər.Yekcins və qarışıq meşələr haqqında məlumat.	2
	Cəmi	10 saat

XI. Fənn üzrə tələblər.

- Ümumi meşəçiliyin birinci tərkib hissəsinin meşəşünaslıq olub meşənin təbiətindən bəhs etməsini bilməli.
- Meşənin başlıca komponenti olan ağaclığın morfologiyasını,biologiyasını,ekologiyasını təyin etməyi bilməli.
- Meşənin torpaq,su və iqlim amillərinə təsirini və qarşılıqlı əlaqəsini təhlil etməyi bilməli.
- Meşədə ağacların diferensasiyasını,təbii seyrəlməsini,boy atmasına və inkişafına görə təsnifatını,meşədə cins dəyişmələrini bilməli.
- Meşənin bərpa üsullarını,təbii bərpanı tədqiq etməli və qiymətləndirməyi bacarmalıdır.
- Meşə tiplərini təyin etməyi və meşə meşəbiogeosenozlarını araşdırmağı mənimsəməli.
- Meşənin təbiətini idarə etmək və dəyişdirmək metod və üsullarını bilməli.
- Meşədən oduncaqla bağlı istifadənin təşkili və baş istifadə meşəqırma üsulları təyin etməli.
- Təbii bərpanı hesaba almağı və qiymətləndirməyi,təbii bərpaya kömək tədbirləri təyin etməyi və həyata keçirməli.

XII.Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Meşə təsərrüfatı orqanları qarşısında duran vəzifələri və aktual problemləri;
- Meşə təsərrüfatının təbii – coğrafi və iqtisadi – ekoloji əsaslarla fəaliyyət göstərməsini;
- Meşələrdən tükəndirmədən arasıkəsilməyən daimi istifadənin təşkili prinsiplərini;
- Əsas təsərrüfat və meşəçilik tədbirləri, meşəbərpa və meşəyetişdirmə, meşədə xidməti qırıntıları,meşələrin yanğından mühafizəsi və qorunmasına dair və s. üzrə layihə tərtib etməyi və onun həyata keçirməyi.
- Həyata keçirilən tədbirlər üzrə hesablama – texnoloji materiallar tərtib etməyi;
- Meşələrdən səmərəli istifadənin təşkilinin və onların çoxsahəli faydalı funksiyalarının qorunub saxlanılmasını təmin edən meşə quruluşu nailiyyətlərini və müasir metodlarını.

XIII.Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV: Kollektivium sualları:

- 1.Meşə istifadə və bərpa olunan orqanizm kimi
- 2.Ağacılıq və meşənin fərqli cəhətləri
- 3.Meşənin tərfi
- 4.Meşəşünaslıq elminin mahiyyəti
- 5.Q.F. Morozovun meşə təlimi barədə
- 6.Meşə elm obyektı kimi
- 7.Ağacılıq, yeniyetmə, cücərti, boyqovucu cinslər.
- 8.Meşə döşənəyi, canlı torpaqüstü örtük.
- 9.Yaruslar və onların mahiyyəti
10. Ağacılığın mənşəyi, tərkibi və forması və yaşı.

XV.İmtahan sualları.

--blok--

Meşə istifadə və bərpa olunan orqanizm kimi.
Ağacılıq və meşənin fərqli cəhətləri.
Meşənin tərfi.
Meşəşünaslıq elminin mahiyyəti.
Q.F. Morozovun meşə təlimi barədə.

--blok--

Meşə elm obyektı kimi.
Ağacılıq, yeniyetmə, cücərti, boyqovucu cinslər.
Meşə döşənəyi, canlı torpaqüstü örtük.
Yaruslar və onların mahiyyəti
Ağacılığın mənşəyi, tərkibi və forması və yaşı.

--blok--

Baş və üstünlük təşkil edən cinslər.
Ağacılığın doluluqu, sıxlığı və boniteti.
Orta diametr, orta hündürlük, oduncaq ehtiyatı, əmtəəlik sinfi, meşənin tipi
Meşə biosenozun tərkib hissəsi kimi
Meşə fitosenozları, onların quruluşu

--blok--

Biosenozun ərazi strukturu
Biosenozda orqanizmin əlaqələri
Meşədə ağacların diferensasiyası
Meşə tipləri
Yaş mərhələsi, yaş dövrü, boyatma və inkişaf.

--blok--

O.Kvafta və V.Q.Nesterova görə ağacların təsnifatı.
Meşələr coğrafi və tarixi amil kimi
Planetdə meşələrin yayılması və dünya meşələri
Ağacların toxumvermə qabiliyyəti və onun dəyişkənliyi
Meşə əmələgətirəntez və gec böyüyən cinslər
Yekcins və qarışıq meşələr.

“Meşəçilik” fənninin sillabusu – 050504 “Ekologiya” ixtisasının tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.Sillabus “Aqrar elmlər” kafedrasında müzakirə olunaraq təstiq edilmişdir. (16 may 2024-ci il protokol 09).

Fənn müəllimi:
Kafedra müdiri:

b/m.N.T.Tağıyev
dos.İ.C.Kərimov